

พบว่า องค์กรชุมชนซึ่งประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจส่วนใหญ่ร้อยละ 98 มีทัศนคติต่อการดำเนินงานในลักษณะการมีส่วนร่วมและความร่วมมือ (6) ร้อยละ 2 มีทัศนคติต่อการดำเนินงานในลักษณะของกฎระเบียบตามจารีตประเพณี (2) กล่าวคือ เป็นการดำเนินงานภายใต้พื้นฐานจารีตประเพณีในสังคมมากกว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร

สำหรับองค์กรชุมชนซึ่งประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคมเชิงวัฒนธรรม ร้อยละ 44 มีทัศนคติว่าการดำเนินงานมีลักษณะ 5 ประการ (1, 2, 3, 4 และ 5) คือ การดำเนินงานจำเป็นต้องปฏิบัติภายใต้กฎระเบียบเป็นลายลักษณ์อักษร กฎระเบียบตามธรรมเนียมปฏิบัติ โดยมีแผนการดำเนินงาน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน และมีการตรวจสอบการทำงานของสมาชิก ร้อยละ 40 มีทัศนคติว่าการดำเนินงานต้องมีลักษณะ ที่ 2, 3, 4 และ 6 คือ ต้องเป็นไปตามกฎระเบียบตามธรรมเนียมปฏิบัติ มีแผนการดำเนินงาน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน และการมีส่วนร่วมและความร่วมมือทั้งของสมาชิกองค์กรและผู้ดำเนินงานหรือคณะกรรมการองค์กรชุมชน ร้อยละ 6 มีทัศนคติว่าการดำเนินงานต้องมีลักษณะของกฎระเบียบเป็นลายลักษณ์อักษร กฎระเบียบตามธรรมเนียมปฏิบัติ มีการกำหนดแผนการดำเนินงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน และการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของสมาชิกองค์กรชุมชนนั้นๆ (1, 2, 3, 4 และ 6) จำนวนผู้แสดงทัศนคติอื่น ๆ จำนวนร้อยละ 1 มีทัศนคติตามลักษณะที่ 6, ลักษณะที่ 1, 2, 3 และ 4 ลักษณะที่ 1, 2, 3, 5 และ 6 ลักษณะที่ 1, 3, 4, 5 และ 6 ลักษณะที่ 2, 4 และ 6

โดยภาพรวมของทั้งสององค์กรชุมชน ที่มีทัศนคติต่อการดำเนินงานขององค์กรชุมชนด้านรูปแบบกลไกการดำเนินงาน ร้อยละ 50 ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมและความร่วมมือ การดำเนินงานจำเป็นต้องปฏิบัติภายใต้กฎระเบียบเป็นลายลักษณ์อักษร กฎระเบียบตามธรรมเนียมปฏิบัติ โดยมีแผนการดำเนินงาน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนและมีการตรวจสอบการทำงานของสมาชิก (1, 2, 3, 4, 5 และ 6) ร้อยละ 22 ให้ความสำคัญต่อลักษณะกลไกการดำเนินงานทั้ง 5 ประการ (1, 2, 3, 4 และ 5) ร้อยละ 20 ให้ความสำคัญต่อกลไกดำเนินงานด้านกฎระเบียบตามธรรมเนียมปฏิบัติ การมีแผนการดำเนินงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน และการมีส่วนร่วมและความร่วมมือ (2, 3, 4 และ 6) ร้อยละ 3 ให้ความสำคัญต่อกลไกดำเนินงานลักษณะของกฎระเบียบเป็นลายลักษณ์อักษร กฎระเบียบตามธรรมเนียมปฏิบัติ มีการกำหนดแผนการดำเนินงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน และการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของสมาชิกองค์กรชุมชนนั้นๆ (1, 2, 3, 4 และ 6) ทัศนคติอื่น ๆ จำนวนร้อยละ 1 ให้ความสำคัญต่อ ลักษณะที่ 2 ลักษณะ 1, 2, 3 และ 4 ลักษณะที่ 1, 2, 4, 5 และ 6 ลักษณะที่ 1, 3, 4, 5 และ 6 และลักษณะที่ 2, 4 และ 6 ตามลำดับ

จะพบความแตกต่างของทัศนคติต่อการดำเนินงานขององค์กรชุมชนวิสาหกิจ และองค์กรชุมชนสังคมเชิงวัฒนธรรมในด้านการมีส่วนร่วมและความร่วมมือ อย่างไรก็ตาม จะเห็นว่า ลักษณะของการปฏิบัติตามจารีตประเพณี และการมีส่วนร่วมและความร่วมมือ ยังคงอยู่ในทัศนคติส่วนใหญ่ที่แสดงออกไม่ว่าจะมีทัศนคติที่แตกต่างกันในด้านอื่นๆ ก็ตาม

ตารางที่ 4.11 ทักษะต่อลักษณะบุคลิกภาพของผู้นำองค์กรชุมชน

ลักษณะการดำเนินงาน/ กิจกรรมของ องค์กร ชุมชน	องค์กรชุมชนตามลักษณะ วิสาหกิจ			องค์กรชุมชนตามลักษณะ สังคมเชิงวัฒนธรรม			รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (จากจำนวน 100 คน)	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (จากจำนวน 100 คน)	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะบุคลิกภาพ ของผู้นำชุมชน								
ประชาธิปไตย	50	100.0	50.0	49	98.0	49.0	99	99.0
ประเพณี	0	0.0	0.0	1	2.0	1.0	1	1.0
รวม	50	100.0	50.0	50	100.0	50.0	100	100.0

จากตารางที่ 4.11 ด้านลักษณะบุคลิกภาพของผู้นำองค์กรชุมชน องค์กรชุมชนทั้งสองประเภทส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 100 และร้อยละ 99 มีทักษะว่า ผู้นำองค์กรชุมชนมีบุคลิกภาพเป็นแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เนื่องจากวิถีสังคมภายในชุมชน ปรากฏลักษณะความเสมอภาค โดยเฉพาะความเป็นสังคมเกษตร ความเอื้ออาทรและการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ความเคารพนับถือมาจาก ความไว้วางใจ ความอาวุโส ความเป็นคนดีมีศีลธรรมและการเคารพต่อสถานภาพ จะมีลักษณะความเกรงใจมากกว่าความยำเกรงในอำนาจบารมี (ยกเว้นการแสดงออกต่อนักการเมืองและข้าราชการในท้องถิ่น ซึ่งยังคงมีค่านิยมและความเชื่อในเชิงบารมี และการมีอำนาจจลาจลแฝงอยู่)

ตารางที่ 4.12 ทักษะต่อรูปแบบโครงสร้างทางสังคมในการประสานเชื่อมโยงระหว่างองค์กรชุมชนและองค์กร
อื่นๆ

ลักษณะการดำเนินงาน/ กิจกรรมของ องค์กร ชุมชน โครงสร้างในการ ประสานเชื่อมโยง ระหว่างองค์กรชุมชน และองค์กรอื่นๆ	องค์กรชุมชนตามลักษณะ วิสาหกิจ			องค์กรชุมชนตามลักษณะ สังคมเชิงวัฒนธรรม			รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (จากจำนวน 100 คน)	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (จากจำนวน 100 คน)	จำนวน	ร้อยละ
แนวตั้ง	0	0.0	0.0	0	0.0	0.0	0	0.0
แนวราบ	0	0.0	0.0	0	0.0	0.0	0	0.0
กลุ่มแบบหลวมๆ	50	100.0	50.0	50	100.0	50.0	50	100.0
สถาบัน	0	0.0	0.0	0	0.0	0.0	0	0.0
รวม	50	100.0	50.0	50	100.0	50.0	50	100.0

จากตารางที่ 4.12 พบว่า การแสดงทักษะของสมาชิกองค์กรชุมชนทั้งสองประเภท ต่อประเด็นการประสาน
เชื่อมโยงระหว่างองค์กรชุมชนและองค์กรอื่นๆ ทั้งในระดับแต่ละองค์กรและโดยภาพรวมของทั้งสององค์กรชุมชน
(ร้อยละ 100) อนุมานได้ว่า เป็นการรวมตัวกันเป็นกลุ่มแบบหลวมๆ แม้ว่าการสัมภาษณ์ สมาชิกองค์กรชุมชนส่วนใหญ่
ในแต่ละองค์กรชุมชนจะตอบว่า ไม่ได้มีการเชื่อมโยงระหว่างองค์กรชุมชนด้วยตนเอง และไม่ได้มีการเชื่อมโยง
กับองค์กรอื่นๆ เช่น องค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจ หรือสถาบันในชุมชน เช่น สถาบันการศึกษา วัด เป็นต้น แต่เมื่อ
พูดคุยซักถาม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเล่าเรื่อง สมาชิกองค์กรชุมชนส่วนใหญ่ จะเล่าเรื่องไปในทิศทางเดียวกัน
กล่าวคือ ภายในชุมชนหนึ่งหรือต่างชุมชน ไม่ได้มีองค์กรชุมชนเพียงองค์กรชุมชนเดียว แต่จะมีองค์กรชุมชนที่
หลากหลายและประกอบกิจกรรมที่หลากหลายจึงมีการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เช่น กลุ่ม อสม.
(อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) ตำบลบ้านก้นวุ้ง สหกรณ์ผู้ใช้น้ำบ้านดอนจำกั๊ด องค์กรชุมชนผู้ทรงคุณวุฒิ
(ปราชญ์ชาวบ้านหรือมูลนิธิข้าวขวัญ) จะมีการประสานกับองค์กรชุมชนทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน รวมทั้ง

องค์กรอื่นๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน และ/หรือต่างลักษณะ เช่น หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ นอกจากนั้น หากเกิดสถานการณ์วิกฤติซึ่งมีผลต่อชุมชนของตน องค์กรชุมชน รวมทั้งสมาชิกขององค์กรชุมชน จะรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้สำเร็จลุล่วง

ดังนั้น ภายใต้ลักษณะต่างคนต่างดำรงชีวิตของตน ก็ยังมีการพบปะกันโดยบังเอิญ การพบปะในงาน ประเพณี งานรื่นเริงในระดับครัวเรือนหรือท้องถิ่น งานที่จัดกระทำโดยหน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่นและจังหวัด ทำให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ อันเป็นลักษณะการรวมตัวแบบหลวมๆ การรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งจะเกิดขึ้นในสถานการณ์วิกฤติซึ่งมีผลต่อการดำรงวิถีชีวิตของตนและของชุมชน

ตารางที่ 4.13 ทักษะต่อรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ลักษณะการดำเนินงาน/ กิจกรรมของ องค์กร ชุมชน รูปแบบการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	องค์กรชุมชนตามลักษณะ วิสาหกิจ			องค์กรชุมชนตามลักษณะ สังคมเชิงวัฒนธรรม			รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (จากจำนวน 100 คน)	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (จากจำนวน 100 คน)	จำนวน	ร้อยละ
ทางเดียว	0	0.0	0.0	0	0.0	0.0	0	0.0
สองทาง	50	100.0	50.0	50	100.0	50.0	100	100.0
รวม	50	100.0	50.0	50	100.0	50	100	100.0

จากตารางที่ 4.13 พบว่า รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยภาพรวมขององค์กรชุมชนทั้งสองประเภท ร้อยละ 100 มีทักษะต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ว่า เป็นไปในรูปแบบสองทิศทาง ซึ่งสิ่งดังกล่าวเกิดจากโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมภายในชุมชน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น (มีการอธิบายไว้โดยละเอียดแล้วได้ตารางที่ 4.12)

การแลกเปลี่ยนในรูปแบบสองทาง คือลักษณะของการพูดคุย และการรับฟังความคิดเห็นระหว่างกันและกัน การเคารพและการยอมรับในความคิดเห็นทั้งสองฝ่าย ทั้งนี้เพื่อนำไปเป็นข้อเสนอหรือประเด็นการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมของชุมชนและเพื่อการสนองตอบตรงความต้องการของชุมชน

อย่างไรก็ตาม การละเว้นการดำเนินงานตามความคิดเห็นของสมาชิกใดๆ ที่เกิดขึ้น จำเป็นต้องมีเหตุผลที่มีน้ำหนักพอที่จะให้สมาชิกเชื่อว่า จะเกิดผลเสียหาย เช่น การไม่ขยายทุนของสหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินสองพี่น้องจำกัด เนื่องจากเหตุผลที่ว่า สมาชิกจะมีหนี้สินที่เพิ่มขึ้น เงินกู้ที่ขยายเพิ่มขึ้น และก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากเงินกู้ที่เพิ่มขึ้นไม่เต็มประสิทธิภาพ การแปลงหนี้ให้กับสมาชิกจะก่อให้เกิดภาระที่สมาชิกไม่สามารถชำระหนี้ได้ในที่สุด และมีผลให้สหกรณ์ฯ ขาดเงินทุนในการดำเนินการและล้มเหลวดังเช่นปรากฏการณ์ตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์อื่นๆ ซึ่งประสบกับสภาวะขาดทุนและล้มเหลว เนื่องจากดำเนินการเพิ่มวงเงินกู้ มีการขยายทุน และแปลงหนี้สินให้กับสมาชิกซึ่งนำเงินไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม

ตารางที่ 4.14 ทิศนะต่อระดับการเชื่อมโยง

ลักษณะการดำเนินงาน/ กิจกรรมของ องค์กร ชุมชน ระดับการเชื่อมโยง	องค์กรชุมชนตามลักษณะ วิสาหกิจ			องค์กรชุมชนตามลักษณะ สังคมเชิงวัฒนธรรม			รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (จากจำนวน 100 คน)	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (จากจำนวน 100 คน)	จำนวน	ร้อยละ
ระดับจังหวัด	50	100.0	50.0	25	50.0	25.0	75	75.0
ระดับจังหวัด ภูมิภาคและ ประเทศ	0	0.0	0.0	25	50.0	25.0	25	25.0
รวม	50	100.0	50.0	50	100.0	50.0	100.0	100.0

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ร้อยละ 100 ขององค์กรวิสาหกิจ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนสมาชิก องค์กรทั้งสองประเภทรวมกันมีทัศนะว่า ระดับการเชื่อมโยงอยู่ในระดับจังหวัดเท่านั้น เนื่องจากกิจกรรมที่ดำเนินงาน เป็นกิจกรรมที่ต้องมีการประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน ในระดับจังหวัด ไม่ได้มีการประสานเชื่อมโยงในระดับที่กว้างไกลกว่านี้

สำหรับองค์กรประเภทสังคมเชิงวัฒนธรรม ร้อยละ 50 คิดเป็นร้อยละ 25 จากจำนวนสมาชิกองค์กรชุมชนทั้งสองประเภท มีทัศนะว่า มีการเชื่อมโยงในระดับจังหวัดเพียงอย่างเดียวซึ่งได้แก่ กลุ่ม อสม. (สาธารณสุขประจำหมู่บ้านก้นวุ้ง) และอีกร้อยละ 50 คิดเป็นร้อยละ 25 จากจำนวนสมาชิกองค์กรชุมชนทั้งสองประเภท มีทัศนะว่า มีการเชื่อมโยงทั้งระดับ จังหวัด ภูมิภาคและประเทศ ทั้งนี้เนื่องจาก สมาชิกองค์กรชุมชนดังกล่าวเป็นสมาชิกของมูลนิธิข้าวขวัญ (ผู้ทรงคุณวุฒิหมู่ 3 หรือปราชญ์ชาวบ้าน) ซึ่งดำเนินงานด้านการรณรงค์เกษตรอินทรีย์และการพัฒนาพันธุ์ข้าว และพืชไร่อื่นๆ รวมทั้ง ดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรม การเกษตรอินทรีย์ด้านการปลูกข้าวและพืชไร่ปลอดสารพิษ ที่จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายในการรณรงค์ดังกล่าวทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาคและระดับจังหวัด

ดังนั้น โดยภาพรวมแล้ว จำนวนผู้ที่แสดงทัศนะว่า มีการเชื่อมโยงในระดับจังหวัดเพียงอย่างเดียวมีจำนวนร้อยละ 75 และผู้ที่มีทัศนะว่า มีการเชื่อมโยงทั้งในระดับ จังหวัด ภูมิภาคและประเทศ จำนวนร้อยละ 25 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่องค์กรชุมชนนั้นดำเนินงาน

ตารางที่ 4.15 ทัศนะต่อรูปแบบการเชื่อมโยง

ลักษณะการดำเนินงาน/ กิจกรรมของ องค์กร ชุมชน รูปแบบการ เชื่อมโยง	องค์กรชุมชนตามลักษณะ วิสาหกิจ			องค์กรชุมชนตามลักษณะ สังคมเชิงวัฒนธรรม			รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (จากจำนวน 100 คน)	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (จากจำนวน 100 คน)	จำนวน	ร้อยละ
4	21	42.0	21.0	0	0.0	0.0	21	21.0
3 และ 4	4	8.0	4.0	0	0.0	0.0	4	4.0
1, 2, และ 4	25	25.0	25.0	0	0.0	0.0	25	25.0
1, 2, และ 3	0	0.0	0.0	33	66.0	33.0	33	33.0
1 และ 2	0	0.0	0.0	15	30.0	15.0	15	15.0
1, 2, 3, และ 4	0	0.0	0.0	2	4.0	2.0	2	2.0
รวม	50	100.0	50.0	50	100.0	50.0	100.0	100.0

ประเด็นรูปแบบการเชื่อมโยงได้ให้สัญลักษณ์เป็นตัวเลขกำกับดังนี้

1. การเชื่อมโยงเชิงประเพณี
2. การเชื่อมโยงเชิงวัฒนธรรม
3. การเชื่อมโยงเชิงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. การเชื่อมโยงเชิงผลประโยชน์

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ร้อยละ 50 ขององค์กรวิสาหกิจ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 25 ของจำนวนสมาชิกองค์กรทั้งสองประเภท มีทัศนะว่า รูปแบบการเชื่อมโยง การเชื่อมโยงเชิงประเพณี เชิงวัฒนธรรมและการเชื่อมโยงด้านผลประโยชน์ (1, 2, และ 4) ทั้งนี้ เนื่องจากกิจกรรมที่ดำเนินงาน เป็นกิจกรรมที่ต้องมีการประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน เพื่อดำเนินงานด้านธุรกิจ เช่น สหกรณ์ผู้ใช้น้ำบ้านดอนจำกัด จำเป็นต้องประสานเชื่อมโยงกับภาคเอกชนเพื่อการซื้อผลผลิต อุปกรณ์ที่ใช้ในการเกษตรสำหรับสมาชิกองค์กร และการประสานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานสหกรณ์การเกษตร เพื่อการรับเงินอุดหนุนแบบให้เปล่าตามนโยบายภาครัฐ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังต้องมีการเชื่อมโยงระหว่างองค์กรชุมชนอื่นๆ เช่น องค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน สมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน และองค์กรชุมชนอื่นๆ ในลักษณะการประสานภายใต้สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น โดยเฉพาะการดูแล และการจัดสรรทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตรของชุมชน

สำหรับการแสดงทัศนะของสมาชิกองค์กรประเภทสังคมเชิงวัฒนธรรมพบว่า ร้อยละ 66 คิดเป็นร้อยละ 33 จากจำนวนสมาชิกองค์กรชุมชนทั้งสองประเภทมีทัศนะต่อรูปแบบการเชื่อมโยงว่า เป็นการเชื่อมโยงเชิงประเพณี การเชื่อมโยงเชิงวัฒนธรรมและการเชื่อมโยงเชิงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (1, 2 และ 3) ร้อยละ 30 คิดเป็นร้อยละ 15 จากจำนวนสมาชิกองค์กรชุมชนทั้งสองประเภทมีทัศนะต่อรูปแบบการเชื่อมโยงว่า เป็นการเชื่อมโยงเชิงประเพณีและการเชื่อมโยงเชิงวัฒนธรรม (1และ 2) ร้อยละ 4 คิดเป็นร้อยละ 2 จากจำนวนสมาชิกองค์กรชุมชนทั้งสองประเภทมีทัศนะต่อรูปแบบการเชื่อมโยงว่า เป็นการเชื่อมโยงเชิงประเพณี การเชื่อมโยงเชิงวัฒนธรรม การเชื่อมโยงเชิงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเชื่อมโยงเชิงผลประโยชน์ (1, 2, 3 และ 4)

โดยภาพรวมของการแสดงทัศนะต่อรูปแบบการประสานเชื่อมโยงพบว่า ร้อยละ 33 มีทัศนะต่อรูปแบบการเชื่อมโยงว่า เป็นรูปแบบตาม 1, 2 และ 3 ร้อยละ 25 มีทัศนะต่อรูปแบบการเชื่อมโยงว่า เป็นรูปแบบตาม 1, 2 และ 4 ร้อยละ 21 มีทัศนะต่อรูปแบบการเชื่อมโยงว่า เป็นรูปแบบตาม 4 ร้อยละ 15 มีทัศนะต่อรูปแบบการเชื่อมโยงว่า เป็นรูปแบบตาม 1 และ 2 ร้อยละ 4 มีทัศนะต่อรูปแบบการเชื่อมโยงว่า เป็นรูปแบบตาม 3 และ 4 และร้อยละ 2 มีทัศนะต่อรูปแบบการเชื่อมโยงว่า เป็นรูปแบบตาม 1, 2, 3 และ 4

ตารางที่ 4.16 ทิศนะต่อรูปแบบกิจกรรมและการเคลื่อนไหว

ลักษณะการดำเนินงาน/ กิจกรรมของ องค์กร ชุมชน รูปแบบกิจกรรมการ เคลื่อนไหว	องค์กรชุมชนตามลักษณะ วิสาหกิจ			องค์กรชุมชนตามลักษณะ สังคมเชิงวัฒนธรรม			รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (จากจำนวน 100 คน)	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ (จากจำนวน 100 คน)	จำนวน	ร้อยละ
2	0	0.0	0.0	1	20	1.0	1	1.0
3	5	10.0	5.0	0	0.0	0.0	5	5.0
1 และ 2	0	0.0	0.0	1	20	1.0	1	1.0
2 และ 3	0	0.0	0.0	42	84.0	42.0	42	42.0
3 และ 4	45	90.0	45.0	0	0.0	0.0	45	45.0
1, 2 และ 3	0	0.0	0.0	3	6.0	3.0	3	3.0
2, 3 และ 4	0	0.0	0.0	1	2.0	1.0	1	1.0
1, 2, 3 และ 5	0	0.0	0.0	1	2.0	1.0	1	1.0
1, 2, 4, และ 5	0	0.0	0.0	1	2.0	1.0	1	1.0
รวม	50	100.0	50.0	50	100.0	50.0	100	100.0

จากตารางที่ 4.16 ในประเด็นลักษณะการดำเนินงานกิจกรรมขององค์กรชุมชน ด้านรูปแบบกิจกรรมและการเคลื่อนไหว โดยให้สัญลักษณ์เป็นตัวเลขกำกับดังนี้

1. การประท้วง
2. การให้ข้อเสนอแนะ
3. การร้องขอความช่วยเหลือ
4. ความสัมพันธ์เชิงผลประโยชน์
5. การฟ้องร้องตามสิทธิพลเมือง

พบว่า ร้อยละ 90 ของสมาชิกองค์กรชุมชนวิสาหกิจ หรือคิดเป็นร้อยละ 45 ของสมาชิกองค์กรชุมชนทั้งสองประเภทแสดงทิศนะต่อรูปแบบกิจกรรมและการเคลื่อนไหวขององค์กรชุมชนว่า มีรูปแบบการร้องขอความช่วยเหลือและความสัมพันธ์เชิงผลประโยชน์ (3 และ 4) ร้อยละ 10 ของสมาชิกองค์กรชุมชนวิสาหกิจ หรือคิดเป็น

ร้อยละ 5 ของสมาชิกองค์กรชุมชนทั้งสองประเภท แสดงทัศนคติต่อรูปแบบความเคลื่อนไหวขององค์กรชุมชนว่ามีรูปแบบการร้องขอความช่วยเหลือ (3)

การแสดงทัศนคติขององค์กรชุมชนด้านสังคมเชิงวัฒนธรรมพบว่า ร้อยละ 84 หรือคิดเป็นร้อยละ 42 ของสมาชิกองค์กรชุมชนทั้งสองประเภทแสดงทัศนคติต่อรูปแบบความเคลื่อนไหวขององค์กรชุมชนว่ามีรูปแบบการให้ข้อเสนอแนะและการร้องขอความช่วยเหลือ (2 และ 3) ร้อยละ 6 หรือคิดเป็นร้อยละ 3 สมาชิกองค์กรชุมชนทั้งสองประเภทแสดงทัศนคติต่อรูปแบบความเคลื่อนไหวขององค์กรชุมชนว่ามีรูปแบบการประท้วง การให้ข้อเสนอแนะ และการร้องขอความช่วยเหลือ (1, 2 และ 3) อีกร้อยละ 2 หรือคิดเป็นร้อยละ 1 สมาชิกองค์กรชุมชนทั้งสองประเภทแสดงทัศนคติต่อรูปแบบความเคลื่อนไหวขององค์กรชุมชนตามลำดับ ดังนี้ การมีรูปแบบการให้ข้อเสนอแนะ (2), การประท้วง การให้ข้อเสนอแนะ ความสัมพันธ์เชิงผลประโยชน์ การฟ้องร้องตามสิทธิพลเมือง (1, 2, 4 และ 5), การให้ข้อเสนอแนะ การร้องขอความช่วยเหลือ ความสัมพันธ์เชิงผลประโยชน์ (2, 3 และ 4), การประท้วง การให้ข้อเสนอแนะ การร้องขอความช่วยเหลือและการฟ้องร้องตามสิทธิพลเมือง (1, 2, 3 และ 5), การประท้วง และการให้ข้อเสนอแนะ (1 และ 2)

จะเห็นว่า การแสดงทัศนคติข้างต้น เป็นการแสดงทัศนคติที่แตกต่างกันพอสมควร ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะกิจกรรมที่องค์กรชุมชนดำเนินงาน โดยลักษณะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจ จะมีลักษณะความสัมพันธ์ในเชิงผลประโยชน์รวมอยู่ด้วยเสมอ แต่องค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้องช่องทางสังคมเชิงวัฒนธรรม จะไม่มีหรือไม่มีความสัมพันธ์เชิงผลประโยชน์รวมอยู่ด้วยก็ได้ อย่างไรก็ตาม สมาชิกองค์กรชุมชนส่วนหนึ่งอาจจะแสดงทัศนคติที่แตกต่างจากสมาชิกองค์กรชุมชนคนอื่นๆ โดยเฉพาะสมาชิกของมูลนิธิข้าวขวัญ ซึ่งได้ผ่านการฝึกอบรมจากโรงเรียนชานา รวมทั้งการมีประสบการณ์ในอาชีพ ทำให้สามารถเข้าร่วมดำเนินการกับองค์กรชุมชนเป็นวิทยากรฝึกอบรมในโรงเรียนชานาแก่รุ่นต่อไป

สมาชิกของมูลนิธิข้าวขวัญซึ่งผ่านการฝึกอบรมจากโรงเรียนชานาดังกล่าว จะแบ่งอุดมการณ์ออกเป็นสองฝ่ายอย่างชัดเจน ฝ่ายหนึ่ง มีอุดมการณ์มุ่งมั่นในกิจกรรมด้านการร่วมรณรงค์ การประท้วง การให้ข้อเสนอแนะและการเรียกร้องสิทธิของความเป็นพลเมือง ซึ่งสมาชิกกลุ่มนี้ จะเข้าร่วมดำเนินการดังกล่าวกับองค์กรชุมชน

สำหรับสมาชิกอีกส่วนหนึ่งจะมีทัศนคติว่า หน้าที่ของตนคือ การทำหน้าที่ในอาชีพของตนให้ดีที่สุดก็พอแล้วและจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังกล่าว

สมาชิกของกลุ่ม อสม. (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) จะเห็นความสำคัญของการให้ข้อเสนอแนะและการร้องขอความช่วยเหลือมากกว่าสิ่งอื่นๆ เป็นต้น

3. ข้อมูลทัศนคติของสมาชิกองค์กรชุมชนทั้ง 4 องค์กรต่อการดำเนินงานซึ่งเป็นข้อมูลช่วงชั้น (Interval Scale)

ข้อมูลทัศนคติของสมาชิกองค์กรชุมชนทั้ง 4 องค์กรต่อการดำเนินงาน เป็นข้อมูลช่วงชั้น (Interval Scale) ซึ่งจะนำมาทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ได้แก่

1. ความร่วมมือกับองค์กรเครือข่าย
2. การปฏิบัติตามแผนดำเนินงาน
3. การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงานให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอก
4. การจัดการทรัพยากรขององค์กรชุมชน
5. ภาวะผู้นำองค์กรชุมชน
6. บทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์กรชุมชน
7. ความร่วมมือของสมาชิกองค์กรชุมชน
8. รูปแบบโครงสร้างทางสังคมในการประสานการเชื่อมโยงระหว่างองค์กร
9. การผลักดันกฎหมายและการเข้าถึงแหล่งข่าวสารข้อมูลของสมาชิกองค์กรและการพัฒนาตนเอง

ทั้งนี้ จะใช้การให้ค่าคะแนน เพื่อนำไปคำนวณระดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยดัชนีค่าเฉลี่ย (WAI; Weighted Average Index) ดังนี้

ไม่มีเลย	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างมาก	มาก
1	2	3	4	5
(0.00 - 1.20)	(1.21 - 2.40)	(2.41 - 3.60)	(3.61 - 4.80)	(4.81 - 5.00)

ดัชนีค่าเฉลี่ยจะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ซึ่งสามารถพิจารณาได้จาก ตารางที่ 4.17 - 4.25

ตารางที่ 4.17 ทักษะต่อความร่วมมือกับองค์กรเครือข่าย

ความร่วมมือกับองค์กรเครือข่าย		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ไม่มีเลย	รวม	ค่าเฉลี่ย	SD
		5	4	3	2	1			
การร่วมในการแก้ไขปัญหา	จำนวน	0	41	59	0	0	100	3.4100	0.49431
	ร้อยละ	0.0	41.0	59.0	0.0	0.0	100.0		
การร่วมมือในการปฏิบัติงาน	จำนวน	0	32	68	0	0	100	3.3200	0.46883
	ร้อยละ	0.0	32.0	68.0	0.0	0.0	100.0		
การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	จำนวน	0	57	43	0	0	100	3.5700	0.49757
	ร้อยละ	0.0	57.0	43.0	0.0	0.0	100.0		
การกระจายข่าวสาร	จำนวน	0	54	46	0	0	100	3.5400	0.50091
	ร้อยละ	0.0	54.0	46.0	0.0	0.0	100.0		
การกระจายทรัพยากร	จำนวน	0	65	35	0	0	100	3.6500	0.47937
	ร้อยละ	0.0	65.0	35.0	0.0	0.0	100.0		
การมีค่านิยมร่วมกัน	จำนวน	0	67	33	0	0	100	3.6700	0.47258
	ร้อยละ	0.0	67.0	33.0	0.0	0.0	100.0		
รวม							100.0	3.5267	0.4856

จากตารางที่ 4.17 พบว่า การแสดงทักษะต่อความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.5267 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.4856 พิจารณาได้ว่า ทักษะที่แสดงออกต่อการที่องค์กรชุมชนมีความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายมีค่อนข้างน้อย

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในรายละเอียดในแต่ละประเด็นพบว่า ประเด็นการกระจายทรัพยากร ร้อยละ 65 แสดงทักษะในระดับค่อนข้างมาก ร้อยละ 35 แสดงทักษะในระดับค่อนข้างน้อย โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.6500 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.4856 ประเด็น การมีค่านิยมร่วมกัน ร้อยละ 67 แสดงทักษะในระดับค่อนข้างมาก ร้อยละ 33 แสดงทักษะในระดับค่อนข้างน้อย โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.6700 ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน เท่ากับ 0.47258 ซึ่งเมื่อพิจารณาระดับคะแนนเฉลี่ยของประเด็นทั้ง 3 พบว่า สมาชิกองค์กรชุมชนมีทัศนะที่ว่า การดำเนินงานในประเด็นทั้งสองมีค่อนข้างมาก

แม้ว่าในประเด็นอื่นๆ จะมีแนวโน้มในการดำเนินงานด้านความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายในระดับค่อนข้างมาก เช่น ประเด็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันร้อยละ 57 ประเด็นการกระจายข่าวสารร้อยละ 54 แต่เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของทั้งสองประเด็นแล้ว มีค่าเท่ากับ 3.5700 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49757 และ 3.5400 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50091 ตามลำดับ ซึ่งค่าคะแนนเฉลี่ยทั้งสองประเด็นอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

อย่างไรก็ตาม การกระจายข่าวสารและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่มีอยู่และเกิดขึ้นตามธรรมชาติขององค์กรชุมชน ดังนั้น การแสดงออกทางความคิดและการใช้ทัศนะในสิ่งดังกล่าว อาจมาจากการเปรียบเทียบการดำเนินงานกับสภาวะปกติในการดำรงชีวิตโดยเฉพาะการประสานกับองค์กรเครือข่ายอื่นๆ ประการสำคัญ องค์กรชุมชนแต่ละองค์กรชุมชน ยกเว้นมูลนิธิข้าวขวัญ ไม่สนใจในด้านการประสานงานเครือข่ายมากนัก ซึ่งทำให้มองเห็นว่า การกระจายข่าวสาร และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินงาน มีน้อยกว่าสิ่งที่เกิดเป็นปกติวิสัยของการดำรงชีวิต อันเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับการดำเนินงานที่แท้จริง ซึ่งจากการสังเกตการดำเนินงานขององค์กรชุมชนทั้ง 4 องค์กร พบว่า มีการประสานองค์กรเครือข่ายและองค์กรภาคีในระดับพื้นที่อยู่เสมอ โดยเฉพาะในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ และ/หรือโดยบังเอิญ ทั้งในด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการช่วยเหลือในด้านต่างๆ แม้ว่าจะไม่บ่อยนักก็ตาม

ตารางที่ 4.18 ทัศนะต่อการปฏิบัติตามแผนดำเนินงาน

การปฏิบัติงานตามแผนดำเนินงาน		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ไม่มีเลย	รวม	ค่าเฉลี่ย	SD
		5	4	3	2	1			
วัตถุประสงค์/เป้าหมาย/ การใช้ทรัพยากร/ผลผลิต/ ทุน/งบประมาณ และการตลาด	จำนวน	3	61	36	0	0		3.6700	0.53286
	ร้อยละ	3.0	61.0	36.0	0.0	0.0	100.0		
ผลผลิตของกิจกรรม	จำนวน	1	73	26	0	0	100	3.7500	0.45782
	ร้อยละ	1.0	73.0	26.0	0.0	0.0	100.0		
ผลลัพธ์ที่สนองตอบตรง ต่อความต้องการของ ชุมชนและท้องถิ่น	จำนวน	3	79	18	0	0	100	3.8500	0.43519
	ร้อยละ	3.0	79.0	18.0	0.0	0.0	100.0		
รวม							100.0	3.7567	0.4753

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมากกล่าวคือมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.7567 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.4753

และเมื่อพิจารณาประเด็นการปฏิบัติตามแผนดำเนินงานแต่ละประเด็น พบว่าประเด็น วัตถุประสงค์/เป้าหมาย/การใช้ทรัพยากร/ผลผลิต/ทุน/งบประมาณและการตลาด ร้อยละ 61 มีทักษะว่าดำเนินงานได้ค่อนข้างมาก ร้อยละ 36 มีทักษะว่าดำเนินงานได้ค่อนข้างน้อย ร้อยละ 3 มีทักษะว่าดำเนินงานได้มาก ตามลำดับ คะแนนค่าเฉลี่ยของประเด็นนี้เท่ากับ 3.6700 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53286 ซึ่งค่าคะแนนเฉลี่ยของประเด็นนี้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ประเด็นผลผลิตของกิจกรรม ร้อยละ 73 มีทักษะว่าดำเนินการได้ค่อนข้างมาก ร้อยละ 26 มีทักษะว่าดำเนินการได้ค่อนข้างน้อย และร้อยละ 1 มีทักษะว่าดำเนินการได้มาก คะแนนเฉลี่ยของประเด็นนี้เท่ากับ 3.8500 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.43519 ค่าคะแนนเฉลี่ยของประเด็นนี้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ประเด็นผลลัพธ์ที่สนองตอบตรงต่อความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ร้อยละ 79 มีทักษะว่ามีการดำเนินงานได้ค่อนข้างมาก ร้อยละ 18 มีทักษะว่ามีการดำเนินงานได้ค่อนข้างน้อยและร้อยละ 1 มีทักษะว่ามีการดำเนินการได้มาก คะแนนเฉลี่ยของประเด็นนี้เท่ากับ 3.8500 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43519 ค่าคะแนนเฉลี่ยประเด็นนี้อยู่ในระดับค่อนข้างดี

ประเด็นทั้งหมดเป็นภาพรวมที่สะท้อนจากการที่ทักษะของสมาชิกองค์กรต่อดำเนินงานขององค์กรชุมชน ทั้ง 4 ชุมชน

ตารางที่ 4.19 ทักษะต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงานให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ภายนอก

การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาเพื่อการดำเนินงานขององค์กร		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ไม่มีเลย	รวม	ค่าเฉลี่ย	SD
การพัฒนาโครงสร้างการดำเนินงาน	จำนวน	0	51	49	0	0	100	3.5100	0.50242
	ร้อยละ	0.0	51.0	49.0	0.0	0.0	100.0		
ความต้องการการเรียนรู้	จำนวน	0	50	50	0	0	100	3.5000	0.50252
	ร้อยละ	0.0	50.0	50.0	0.0	0.0	100.0		
รวม							100.0	3.5050	0.5025

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความสอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างการดำเนินงาน และความต้องการการเรียนรู้ โดยภาพรวม ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.5050 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.5025 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

ร้อยละ 51 มีทัศนคติต่อประเด็นการพัฒนาโครงสร้างการดำเนินงานว่ามีค่อนข้างมาก ร้อยละ 49 มีทัศนคติต่อประเด็นการพัฒนาโครงสร้างการดำเนินงานว่ามีค่อนข้างน้อย

ร้อยละ 50 มีทัศนคติต่อประเด็นความต้องการการเรียนรู้ว่า ในระดับค่อนข้างมาก และอีกร้อยละ 50 มีทัศนคติว่าการดำเนินการค่อนข้างน้อย

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยทั้งสองประเด็น ประเด็นแรกมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.5100 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50242 ประเด็นที่ 2 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.500 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50252

แสดงให้เห็นว่า สมาชิกมีทัศนคติต่อการดำเนินงานขององค์กรชุมชนของตนว่า ไม่ค่อยมีการพัฒนาโครงสร้างการดำเนินงาน และความต้องการการเรียนรู้มีค่อนข้างน้อย

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในส่วนอื่นๆ และจากการสังเกตการดำเนินงานขององค์กรชุมชนทั้ง 4 องค์กรชุมชน พบว่า มีความต้องการการเรียนรู้อยู่มากพอสมควร แต่มีอุปสรรคปัญหาด้านระดับการศึกษา ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่ทั้งของผู้ดำเนินงานและสมาชิกองค์กรชุมชนทั้ง 4 องค์กรชุมชนมีระดับการศึกษา ในระดับประถมศึกษา ทำให้เกิดการทำความเข้าใจในความรู้ด้านต่างๆ ทั้งของคณะกรรมการดำเนินงาน และสมาชิกองค์กรชุมชนทำได้ยาก เช่น การเข้ารับการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ของกลุ่ม อสม. (สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) ด้านการใช้เครื่องมือแพทย์ การตรวจสุขภาพของผู้ป่วย การทำความเข้าใจต่อสภาวะการเกิดโรค เป็นต้น

ด้านการพัฒนาโครงสร้างการดำเนินงานขององค์กรชุมชน ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและทัศนคติของผู้นำองค์กรชุมชนที่มีต่อการพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เป็นอยู่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการดำเนินงานขององค์กรชุมชนดังกล่าว หากมีผลกระทบด้านลบหรือทำให้เกิดความไร้เสถียรภาพขององค์กรชุมชนของตน ผู้นำองค์กรชุมชนดังกล่าว จะไม่พยายามเปลี่ยนแปลง แต่จะมีความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนทัศนคติของสมาชิกองค์กรชุมชนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอกดังกล่าวแทน เช่น สภาวะการตลาด สภาพแวดล้อมในการเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรม การแปรรูปผลผลิต การบริโภคเกินความจำเป็นตามกระแสนิยม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกเกิดการปรับตัวอย่างเหมาะสมต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแทนการปรับโครงสร้างการดำเนินงานเสียใหม่

ตารางที่ 4.20 ทักษะต่อการจัดการทรัพยากรขององค์กรชุมชน

การจัดการทรัพยากรขององค์กรชุมชน		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ไม่มีเลย	รวม	ค่าเฉลี่ย	SD
		5	4	3	2	1			
การจัดการทรัพยากรภายนอก	จำนวน	0	51	49	0	0	100	3.5100	0.50242
	ร้อยละ	0.0	51.0	49.0	0.0	0.0	100.0		
การจัดการทรัพยากรภายใน	จำนวน	1	51	48	0	0	100	3.5300	0.52136
	ร้อยละ	1	51	48	0.0	0.0	100.0		
ความสอดคล้องต่อชุมชน	จำนวน	0	92	8	0	0	0	3.9200	0.27266
	ร้อยละ	0.0	92.0	8.0	0.0	0.0	0.0		
ความสอดคล้องวัฒนธรรม	จำนวน	0	93	7	0	0	0	3.9300	0.25643
	ร้อยละ	0.0	93.0	7.0	0.0	0.0	0.0		
ความสอดคล้องต่อภูมิรัฐศาสตร์	จำนวน	0	95	5	0	0	0	3.9500	0.21904
	ร้อยละ	0.0	95.0	5.0	0.0	0.0	0.0		
ความสอดคล้องต่อเศรษฐกิจสังคม	จำนวน	0	96	4	0	0	0	3.9600	0.19695
	ร้อยละ	0.0	96.0	4.0	0.0	0.0	0.0		
รวม								3.7983	0.3281

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ทักษะต่อประเด็นการจัดการทรัพยากรขององค์กรชุมชน คะแนนค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.7983 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.3281 ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

และเมื่อพิจารณาในประเด็นความสอดคล้องต่อชุมชน ประเด็นความสอดคล้องต่อวัฒนธรรม ประเด็นความสอดคล้องต่อภูมิรัฐศาสตร์ ประเด็นความสอดคล้องต่อเศรษฐกิจสังคม พบว่า ทั้งค่าร้อยละและค่าคะแนนเฉลี่ยรวมทั้งหมดเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ยกเว้นประเด็นการจัดการทรัพยากรภายนอกและประเด็นการจัดการภายใน ซึ่งหากพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทั้งสองประเด็น พบว่าสมาชิกองค์กรชุมชนดังกล่าว แสดงทักษะว่า มีการจัดการได้ค่อนข้างน้อย โดยร้อยละ 51 มีทักษะว่า การจัดการทรัพยากรภายนอกทำได้ค่อนข้างมาก ร้อยละ 49 มีทักษะว่า การจัดการทรัพยากรภายนอกทำได้ค่อนข้างน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.5300 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50242 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

ร้อยละ 51 และร้อยละ 1 มีทักษะว่า มีการจัดการทรัพยากรภายในทำได้มากและค่อนข้างมากตามลำดับ ร้อยละ 48 มีทักษะว่า มีการจัดการทรัพยากรภายในทำได้ค่อนข้างน้อย

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตด้านการดำเนินงานขององค์กรชุมชน 2 องค์กรชุมชน ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินสองพี่น้องจำกัด และสหกรณ์ผู้ใช้น้ำบ้านดอนจำกัด มีการจัดการทรัพยากรซึ่งเป็นการระดมทุนจากสมาชิกของตน ไม่ได้พึ่งพาทุนจากภายนอกองค์กร จึงใช้วิธีการจัดการทรัพยากรของตนเอง

เป็นหลัก ในขณะที่องค์กรชุมชนอีก 2 องค์กรชุมชน ได้แก่ มูลนิธิข้าวขวัญ (ผู้ทรงคุณวุฒิหมู่ 3 หรือ ประชาญ ชาวบ้าน) มีการพึ่งพาทรัพยากรทุน และเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งสถานที่จากแหล่งภายนอก

ดังนั้น ประเด็นทั้งสองประเด็นดังกล่าว จึงเป็นประเด็นที่สมาชิกมีทัศนคติที่ต่างกันอยู่มาก

ตารางที่ 4.21 ทัศนคติต่อภาวะผู้นำขององค์กรชุมชน

ภาวะผู้นำขององค์กรชุมชน		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ไม่มีเลย	รวม	ค่าเฉลี่ย	S.D
		5	4	3	2	1			
ความมีคุณธรรมมีอุดมการณ์และความเสียสละ	จำนวน	2	91	7	0	0	100	39500	0.29729
	ร้อยละ	20	91.0	7.0	0.0	0.0	100.0		
ความรู้และประสบการณ์	จำนวน	2	92	6	0	0	100	39600	0.28141
	ร้อยละ	20	92.0	6.0	0.0	0.0	100.0		
ความเข้าใจสภาพพื้นที่และปัญหา	จำนวน	2	94	4	0	0	100	39800	0.24536
	ร้อยละ	20	94.0	4.0	0.0	0.0	100.0		
ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมและการส่งผ่านข้อมูล	จำนวน	2	75	23	0	0	100	37900	0.45605
	ร้อยละ	20	75.0	23.0	0.0	0.0	100.0		
การได้รับการฝึกอบรม	จำนวน	2	54	43	1	0	100	35700	0.55514
	ร้อยละ	20	54.0	43.0	1.0	0.0	100.0		
การเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	จำนวน	2	70	28	0	0	100	37400	0.48451
	ร้อยละ	20	70.0	28.0	0.0	0.0	100.0		
มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	จำนวน	2	90	8	0	0	100	39400	0.31205
	ร้อยละ	20	90.0	8.0	0.0	0.0	100.0		
ความสามารถในการตัดสินใจ	จำนวน	2	91	7	0	0	100	39500	0.29729
	ร้อยละ	20	91.0	7.0	0.0	0.0	100.0		
ผลสำเร็จของงานที่มาจาก การตัดสินใจ	จำนวน	2	89	9	0	0	100	39300	0.32582
	ร้อยละ	20	89.0	9.0	0.0	0.0	100.0		
ความสามารถในการแก้ไขปัญหา	จำนวน	2	87	10	1	0	100	39000	0.38925
	ร้อยละ	20	87.0	10.0	1.0	0.0	100.0		
ความสามารถในการเจรจาต่อรอง	จำนวน	0.0	30	67	3	0	100	32700	0.50960
	ร้อยละ	0.0	30.0	67.0	3.0	0.0	100.0		
การสร้างสมดุลระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	จำนวน	2	54	44	0	0	100	35800	0.53522
	ร้อยละ	20	54.0	44.0	0.0	0.0	100.0		

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ภาวะผู้นำขององค์กรชุมชน		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ไม่มีเลย	รวม	ค่าเฉลี่ย	SD
		5	4	3	2	1			
ความสุภาพอ่อนโยน	จำนวน	2	97	1	0	0	100	40100	0.17379
	ร้อยละ	20	97.0	1.0	0.0	0.0	100.0		
ความมีเหตุมีผลและความยืดหยุ่น	จำนวน	2	97	1	0	0	100	40100	0.17379
	ร้อยละ	20	97.0	1.0	0.0	0.0	100.0		
ความสุจริตเยือกเย็น	จำนวน	2	95	3	0	0	100	39900	0.22451
	ร้อยละ	20	93.0	3.0	0.0	0.0	100.0		
การเป็นนักประสานเชื่อมโยง	จำนวน	2	75	23	0	0	100	37900	0.45605
	ร้อยละ	20	75.0	23.0	0.0	0.0	100.0		
รวม							100.0	38350	0.3578

จากตารางที่ 4.21 พบว่า โดยภาพรวมของค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติต่อภาวะผู้นำขององค์กรชุมชน เท่ากับ 3.8350 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.3578 ซึ่งอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก หรือค่อนข้างสูง

เมื่อพิจารณาในทุกประเด็นด้านภาวะผู้นำขององค์กรชุมชนทั้ง 4 องค์กรชุมชน พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับค่อนข้างมากหรือค่อนข้างสูง ยกเว้นประเด็นการเข้ารับการฝึกอบรม ประเด็นความสามารถในการเจรจาต่อรอง ประเด็นการสร้างสมดุระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

โดยประเด็นการเข้ารับการฝึกอบรม สมาชิกองค์กรชุมชนร้อยละ 54 และร้อยละ 2 แสดงทัศนคติว่า ผู้นำองค์กรชุมชนเข้ารับการฝึกอบรมค่อนข้างมากและมากตามลำดับ ร้อยละ 43 และร้อยละ 1 แสดงทัศนคติว่าผู้นำองค์กรชุมชนเข้ารับการฝึกอบรมค่อนข้างน้อยและน้อยตามลำดับ ค่าคะแนนเฉลี่ยในประเด็นนี้เท่ากับ 3.5700 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55514 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

ประเด็น ความสามารถในการเจรจาต่อรอง ร้อยละ 30 แสดงทัศนคติว่ามีความสามารถค่อนข้างมาก ร้อยละ 67 และร้อยละ 3 แสดงทัศนคติว่ามีความสามารถในการเจรจาต่อรองค่อนข้างน้อยและน้อย เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่ามีค่าเท่ากับ 3.2700 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50960 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

ประเด็นการสร้างสมดุระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร้อยละ 54 และร้อยละ 2 แสดงทัศนคติว่า มีค่อนข้างมาก และมาก ร้อยละ 44 แสดงทัศนคติว่า มีค่อนข้างน้อย เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่ามีค่าคะแนนเท่ากับ 3.5800 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53522 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจำนวนร้อยละของการเข้ารับการฝึกอบรม และการสร้างสมดุระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จะพบว่า ส่วนใหญ่มีการแสดงทัศนคติว่า มีค่อนข้างมาก ยกเว้นความสามารถในการเจรจาต่อรอง

ในประเด็นการเจรจาต่อรอง และการสร้างสมดุลระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย องค์กรชุมชนซึ่งได้แก่ สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินสองพี่น้องจำกัด และสหกรณ์ผู้ใช้น้ำบ้านดอนจำกัด มีข้อจำกัดในการเจรจาต่อรอง โดยเฉพาะกับหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งได้แก่ หน่วยงานสหกรณ์การเกษตรอำเภอและจังหวัด โดยที่องค์กรชุมชนทั้ง 2 องค์กรชุมชน ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการกำกับ ด้วยวิธีการประเมินการดำเนินงานขององค์กรชุมชนจากหน่วยงาน ภาครัฐดังกล่าวได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนาของพระราชบัญญัติการจัดตั้งสหกรณ์ปี 2542 และเนื่องจาก มี การหมุนเวียนบุคลากรจากภาครัฐในแต่ละปี เพื่อเข้ารับตำแหน่งตามนโยบายของภาครัฐส่วนกลาง ดังนั้นการ ประเมินดังกล่าว จึงขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของผู้ประเมินแต่ละคน ทำให้การเจรจาต่อรองและการสร้างสมดุล ระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียไม่อาจจะทำได้มากนัก

กลุ่ม อสม. (สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) เป็นกลุ่มซึ่งจัดตั้งโดยนโยบายภาครัฐ ซึ่งต้องการใช้ชุมชนเป็น ฐานในการมีส่วนร่วมเพื่อป้องกัน ไข้ระวังโรคภัยไข้เจ็บในระดับชุมชน จึงทำให้การเจรจาต่อรองกับหน่วยงาน ภาครัฐ และการสร้างสมดุลระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นไปได้น้อยมาก

สำหรับองค์กรชุมชนที่มีความสามารถในการเจรจาต่อรองได้ดีคือ องค์กรชุมชนมูลนิธิข้าวขวัญ (ผู้ทรงคุณวุฒิหมู่ 3 หรือปราชญ์ชาวบ้าน) ทั้งนี้ เนื่องจาก องค์กรมีลักษณะการได้รับการสนับสนุนด้านทุนจำนวน มากทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ รวมทั้งมีการดำเนินงานที่สอดคล้องต่อนโยบายภาครัฐ อีกทั้งมีฐานที่เป็น เครือข่ายชุมชน จึงทำให้สามารถเจรจาต่อรอง และการสร้างสมดุลระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้ดีกว่าองค์กร ช่างต้น เนื่องจากสามารถสร้างกำลังอำนาจถ่วงดุลกับภาครัฐได้ในระดับหนึ่ง

ในประเด็นการเข้ารับการฝึกอบรม แม้ว่าผู้นำองค์กรชุมชนแต่ละองค์กรชุมชน จะได้รับการฝึกอบรม อย่างสม่ำเสมอโดยเฉพาะ ความรู้ด้านการดำเนินงานที่สอดคล้องต่อการดำเนินงานขององค์กรชุมชนที่ตนดูแลอยู่ แต่การฝึกอบรมดังกล่าวไม่สามารถจัดให้มีขึ้นได้บ่อยครั้งนัก กอปรกับการประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็น อุปสรรคสำคัญต่อการเข้ารับการฝึกอบรมที่ภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ จัดให้มีขึ้น

ตารางที่ 4.22 ทักษะต่อบทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์กรชุมชน

บทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์กรชุมชน		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ไม่มีเลย	รวม	ค่าเฉลี่ย	SD
		5	4	3	2	1			
การกระตุ้นชี้แนะให้สมาชิกทำงานด้วยความเต็มใจ	จำนวน	0	67	32	1	0	100	3.6600	0.49686
	ร้อยละ	0.0	67.0	32.0	1.0	0.0	100.0		
ความรับผิดชอบ	จำนวน	0	96	4	0	0	100	3.9600	0.19695
	ร้อยละ	0.0	96.0	4.0	0.0	0.0	100.0		
การจัดทำรายงานการดำเนินงาน	จำนวน	0	92	8	0	0	100	3.9200	0.27266
	ร้อยละ	0.0	92.0	8.0	0.0	0.0	100.0		
การกระจายข่าวสารข้อมูลแก่สมาชิกองค์กร	จำนวน	0	78	21	1	0	100	3.7700	0.44620
	ร้อยละ	0.0	78.0	21.0	1.0	0.0	100.0		
ความสามารถในการระดมทุน	จำนวน	0	86	14	0	0	100	3.8600	0.34874
	ร้อยละ	0.0	86.0	14.0	0.0	0.0	100.0		
ความสามารถในการจัดการทุน	จำนวน	0	91	7	0	2	100	3.8700	0.48524
	ร้อยละ	0.0	91.0	7.0	0.0	2.0	100.0		
รวม								3.8400	0.3744

จากตารางที่ 4.22 ทักษะต่อประเด็นบทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์กรชุมชนพบว่า โดยภาพรวมของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.8400 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.3744 ซึ่งจะเห็นว่า การแสดงทักษะต่อบทบาทหน้าที่ของสมาชิกองค์กรชุมชนต่อผู้นำองค์กรอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นได้แก่ การกระตุ้นชี้แนะให้สมาชิกทำงานด้วยความเต็มใจ ความรับผิดชอบ การจัดทำรายงานการดำเนินงาน การกระจายข่าวสารข้อมูลแก่สมาชิกองค์กร ความสามารถในการระดมทุน ความสามารถในการจัดการทุน

ประเด็นการกระตุ้นชี้แนะให้สมาชิกทำงานด้วยความเต็มใจ ร้อยละ 67 แสดงทักษะว่ามีค่อนข้างมาก ร้อยละ 32 แสดงทักษะว่ามีค่อนข้างน้อย และร้อยละ 1 แสดงทักษะว่ามีน้อย

ประเด็นความรับผิดชอบ ร้อยละ 96 แสดงทักษะว่ามีค่อนข้างมาก ร้อยละ 4 แสดงทักษะว่ามีค่อนข้างน้อย

ประเด็นการจัดทำรายงานการดำเนินงาน ร้อยละ 92 แสดงทักษะว่ามีค่อนข้างมาก ร้อยละ 8 แสดงทักษะว่ามีค่อนข้างน้อย

ประเด็นการกระจายข่าวสารข้อมูลแก่สมาชิกองค์กรชุมชน ร้อยละ 78 แสดงทักษะว่ามีค่อนข้างมาก ร้อยละ 21 แสดงทักษะว่ามีค่อนข้างน้อย และร้อยละ 1 แสดงทักษะว่ามีน้อย

ประเด็นความสามารถในการระดมทุน ร้อยละ 86 แสดงทัศนะว่ามีค่อนข้างมาก ร้อยละ 14 แสดงทัศนะว่ามีค่อนข้างน้อย

ประเด็นความสามารถในการจัดการทุน ร้อยละ 91 แสดงทัศนะว่ามีค่อนข้างมาก ร้อยละ 7 แสดงทัศนะว่ามีค่อนข้างน้อย และร้อยละ 2 แสดงทัศนะว่าไม่มีเลย

สมาชิกองค์กรชุมชนส่วนใหญ่ แสดงทัศนะต่อบทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์กรชุมชนในทุกประเด็นในระดับค่อนข้างมาก โดยค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นดังนี้คือ 3.6600, 3.9600, 3.9200, 3.7700, 3.8600 และ 3.8700 ตามลำดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49686, 0.19695, 0.27266, 0.44620, 0.34874 และ 0.48524 ตามลำดับ

การแสดงทัศนะดังกล่าว สะท้อนถึงความพอใจและความต้องการผู้นำองค์กรชุมชนที่มีคุณสมบัติดังกล่าวมาทำหน้าที่

ตารางที่ 4.23 ทัศนะต่อความร่วมมือของสมาชิกองค์กรชุมชน

ความร่วมมือของสมาชิกองค์กรชุมชน		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ไม่มีเลย	รวม	ค่าเฉลี่ย	SD
		5	4	3	2	1			
ระดับความร่วมมือของสมาชิกองค์กรชุมชน	จำนวน	0	22	77	1	0	100	3.2100	0.43333
	ร้อยละ	0.0	22.0	77.0	1.0	0.0	100.0		
ความถี่ในการเข้าร่วมกำหนดเป้าหมายองค์กร	จำนวน	0	2	95	3	0	100	2.9900	0.22451
	ร้อยละ	0.0	2.0	95.0	3.0	0.0	100.0		
ความถี่ในการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน	จำนวน	0	4	93	3	0	100	3.0100	0.26572
	ร้อยละ	0.0	4.0	93.0	3.0	0.0	100.0		
ความถี่ในการเข้าร่วมปฏิบัติงาน	จำนวน	0	35	61	4	0	100	3.2200	0.50412
	ร้อยละ	0.0	35.0	61.0	4.0	0.0	100.0		
ความถี่และความสม่ำเสมอในการเสียสละทรัพย์สินและเวลา	จำนวน	0	51	58	1	0	100	3.3100	0.54486
	ร้อยละ	0.0	51.0	58.0	1.0	0.0	100.0		
การให้และการร้องขอความช่วยเหลือจากแหล่งหรือบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์	จำนวน	0	53	47	0	0	100	3.5000	0.52223
	ร้อยละ	0.0	53.0	47.0	0.0	0.0	100.0		

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ความร่วมมือของสมาชิกองค์กรชุมชน		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ไม่มีเลย	รวม	ค่าเฉลี่ย	SD
		5	4	3	2	1			
การร้องขอและการให้ความช่วยเหลือในการทำงาน	จำนวน	0	26	70	4	0	100	3.5300	0.50161
	ร้อยละ	0.0	26.0	70.0	4.0	0.0	100.0		
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์	จำนวน	0	25	75	0	0	100	3.2500	0.43519
	ร้อยละ	0.0	25.0	75.0	0.0	0.0	100.0		
การแลกเปลี่ยนและการช่วยเหลือด้านข่าวสาร	จำนวน	0	30	70	0	0	100	3.3000	0.46057
	ร้อยละ	0.0	30.0	70.0	0.0	0.0	100.0		
ค่านิยมในความร่วมมือ	จำนวน	0	73	27	0	0	100	3.7300	0.44620
	ร้อยละ	0.0	73.0	27.0	0.0	0.0	100.0		
ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน	จำนวน	0	82	18	0	0	100	3.8200	0.38612
	ร้อยละ	0.0	82.0	18.0	0.0	0.0	100.0		
การแบ่งปันความสำเร็จในประสิทธิผลและวัตถุประสงค์ร่วมกัน	จำนวน	0	69	31	0	0	100	3.6900	0.46482
	ร้อยละ	0.0	69.0	31.0	0.0	0.0	100.0		
ความรับผิดชอบทางสังคม	จำนวน	0	89	11	0	0	100	3.8900	0.31447
	ร้อยละ	0.0	89.0	11.0	0.0	0.0	100.0		
การเข้าถึงทรัพยากร	จำนวน	0	85	15	1	0	100	3.8500	0.35887
	ร้อยละ	0.0	85.0	15.0	0.0	0.0	100.0		
การขับเคลื่อนกระบวนการจัดการแบบมีส่วนร่วม	จำนวน	0	52	47	1	0	100	3.5100	0.52214
	ร้อยละ	0.0	52.0	47.0	0.0	0.0	100.0		
รวม								3.450	0.4257

จากตารางที่ 4.23 พบว่า โดยภาพรวมของค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติต่อประเด็นความร่วมมือของสมาชิกองค์กรชุมชนทั้ง 4 องค์กรชุมชนเท่ากับ 3.450 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.4257 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

เมื่อพิจารณาประเด็นต่างๆ ของความร่วมมือของสมาชิกองค์กรชุมชนทั้ง 4 องค์กรชุมชนสมาชิกองค์กรชุมชนส่วนใหญ่แสดงทัศนคติในระดับค่อนข้างน้อย ยกเว้นประเด็น ค่านิยมในความร่วมมือ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การแบ่งปันความสำเร็จในประสิทธิผลและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ความรับผิดชอบทางสังคม และการเข้าถึงทรัพยากร

ประเด็นค่านิยมในความร่วมมือ ร้อยละ 73 แสดงทัศนคติว่ามีค่อนข้างมาก ร้อยละ 27 แสดงทัศนคติว่ามีค่อนข้างน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.7300 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44620

ประเด็นความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ร้อยละ 82 แสดงทัศนคติว่ามีค่อนข้างมาก ร้อยละ 18 แสดงทัศนคติว่ามีค่อนข้างน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.8200 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38612

ประเด็นการแบ่งปันความสำเร็จในประสิทธิผลและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ร้อยละ 69 แสดงทัศนคติว่ามีค่อนข้างมาก ร้อยละ 31 แสดงทัศนคติว่ามีค่อนข้างน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.6900 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46482

ประเด็นความรับผิดชอบทางสังคม ร้อยละ 89 แสดงทัศนคติว่ามีค่อนข้างมาก ร้อยละ 11 แสดงทัศนคติว่ามีค่อนข้างน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.8900 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.31447

ประเด็นการเข้าถึงทรัพยากร ร้อยละ 85 แสดงทัศนคติว่ามีค่อนข้างมาก ร้อยละ 15 แสดงทัศนคติว่ามีค่อนข้างน้อย ร้อยละ 1 แสดงทัศนคติว่ามีน้อยค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.8500 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35887

อย่างไรก็ตาม ประเด็นการให้และการร้องขอความช่วยเหลือจากแหล่งหรือบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ เป็นสิ่งที่องค์กรชุมชน เช่น มูลนิธิข้าวขวัญ (ผู้ทรงคุณวุฒิหมู่ 3 หรือปราชญ์ชาวบ้าน) มีค่อนข้างมาก เนื่องจาก การฝึกอบรมสมาชิกด้านเกษตรอินทรีย์ของมูลนิธิ มักจะร้องขอให้สมาชิกที่ผ่านการฝึกอบรมและนำไปประยุกต์ใช้จนประสบผลสำเร็จ มาเข้าร่วมดำเนินงานการฝึกอบรมดังกล่าว

อีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญคือประเด็น การร้องขอและการให้ความช่วยเหลือในการทำงาน ซึ่งเป็นประเด็นที่มาจากลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนและสังคมไทย แต่ในปัจจุบันได้เลือนหายไปจากสังคมอย่างมาก

ตารางที่ 4.24 ทัศนคติต่อรูปแบบโครงสร้างทางสังคมในการประสานการเชื่อมโยงระหว่างองค์กรชุมชน

รูปแบบโครงสร้างทางสังคมในการประสานการเชื่อมโยงระหว่างองค์กร		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ไม่มีเลย	รวม	ค่าเฉลี่ย	SD
		5	4	3	2	1			
การเชื่อมโยงกับองค์กรระดับองค์กรชุมชน เช่น วัด องค์กรธุรกิจ ฯลฯ	จำนวน	0	76	23	1	0	100	3.7500	0.45782
	ร้อยละ	0.0	76.0	23.0	1.0	0.0	100.0		
การเชื่อมโยงกิจกรรม เช่น การเกษตร ปลูกสัตว์ ธุรกิจการแปรรูป การตลาด อนุรักษ์ สวัสดิการ ฯลฯ	จำนวน	0	81	19	0	0	100	3.8100	0.39428
	ร้อยละ	0.0	81.0	19.0	0.0	0.0	100.0		
การเข้าร่วมเวทีสาธารณะ	จำนวน	0	40	56	4	0	100	3.3600	0.55994
	ร้อยละ	0.0	40.0	56.0	0.0	0.0	100.0		
การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์	จำนวน	0	40	59	1	0	100	3.3900	0.51040
	ร้อยละ	0.0	40.0	59.0	1.0	0.0	100.0		
รวม								3.5775	0.4806

จากตารางที่ 4.24 พบว่า โดยภาพรวมของทัศนคติต่อประเด็นรูปแบบโครงสร้างทางสังคมในการประสาน การเชื่อมโยงระหว่างองค์กร มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.5775 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.4806 ซึ่งอยู่ใน ระดับค่อนข้างน้อย

เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า ประเด็นการเชื่อมโยงกับองค์กรระดับองค์กรชุมชน เช่น วัด องค์กร ธุรกิจ ฯลฯ ร้อยละ 76 แสดงทัศนคติว่ามีค่อนข้างมาก ร้อยละ 23 แสดงทัศนคติว่ามีค่อนข้างน้อยและร้อยละ 1 แสดงทัศนคติว่ามีน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.7500 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45782

ประเด็นการเชื่อมโยงกิจกรรม เช่น การเกษตร ปศุสัตว์ ธุรกิจการแปรรูป การตลาด อนุรักษ์ สวัสดิการ ฯลฯ ร้อยละ 81 แสดงทัศนคติว่ามีค่อนข้างมาก ร้อยละ 19 แสดงทัศนคติว่ามีค่อนข้างน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.8100 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39428

อย่างไรก็ตาม ประเด็นการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ไม่ได้ได้รับความสำคัญต่อการแสดงทัศนคติ ของสมาชิกองค์กรชุมชนเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจาก สมาชิกองค์กรชุมชนอาจไม่รู้สึกรู้ว่ามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการพบปะกันโดยบังเอิญ หรือการพูดคุยกันเนื่องในโอกาสงานประเพณีระดับ ครอบครัวหรือชุมชน ตลอดจนการพบปะในการประชุมซึ่งหน่วยงานภาครัฐได้จัดให้มีขึ้น

ตารางที่ 4.25 ทัศนคติต่อการผลักดันกฎหมายและการเข้าถึงแหล่งข่าวสารข้อมูลของสมาชิกองค์กรและรูปแบบการ พัฒนาตนเอง

การผลักดันกฎหมายและการเข้าถึงแหล่งข่าวสาร ข้อมูลของสมาชิกองค์กรและการพัฒนาตนเอง		มาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	น้อย	ไม่มีเลย	รวม	ค่าเฉลี่ย	SD
		5	4	3	2	1			
ผลสำเร็จในการผลักดันกฎหมาย	จำนวน	0	8	59	33	0	100	27500	59246
	ร้อยละ	0.0	8.0	59.0	33.0	0.0	100.0		
การเข้าถึงแหล่งข่าวสาร ข้อมูลของ สมาชิกองค์กรที่มีคุณภาพ	จำนวน	0	57	43	0	0	100	35700	49757
	ร้อยละ	0.0	57.0	43.0	0.0	0.0	100.0		
ระดับการพัฒนาตนเอง	จำนวน	0	46	54		0	100	34600	50091
	ร้อยละ		46.0	54.0	0.0	0.0	100.0		
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ ประสบการณ์	จำนวน	0	44	56	0	0	100	34400	49889
	ร้อยละ	0.0	44.0	56.0	0.0	0.0	100.0		
การแลกเปลี่ยนด้านข่าวสารข้อมูล	จำนวน	0	44	56	0	0	100	34400	49889
	ร้อยละ	0.0	44.0	56.0	0.0	0.0	100.0		
การเข้ารับการศึกษาอบรม	จำนวน	0	45	55	0	0	100	34500	50000
	ร้อยละ	0.0	45.0	55.0	0.0	0.0	100.0		
รวม								33517	0.5154

จากตารางที่ 4.25 ทักษะต่อประเด็นการผลักดันกฎหมายและการเข้าถึงแหล่งข่าวสารข้อมูลของสมาชิกองค์กรและการพัฒนาตนเอง โดยภาพรวม ค่าคะแนนเฉลี่ย ในทุกประเด็นเท่ากับ 3.3517 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.5154 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

เมื่อพิจารณาในทุกประเด็นซึ่งได้แก่ ผลสำเร็จในการผลักดันกฎหมาย การเข้าถึงแหล่งข่าวสารข้อมูลของสมาชิกองค์กรที่มีคุณภาพ การพัฒนาตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ การแลกเปลี่ยนด้านข่าวสารข้อมูลและการเข้ารับการศึกษาอบรม

การแสดงทัศนะของสมาชิกองค์กรชุมชนทั้ง 4 องค์กรชุมชนต่อประเด็นดังกล่าวข้างต้น อยู่ในระดับที่ค่อนข้างน้อย

อย่างไรก็ตาม การแสดงทัศนะในประเด็นการเข้าถึงแหล่งข่าวสารข้อมูลของสมาชิกองค์กรที่มีคุณภาพมีร้อยละ 57 ซึ่งถือว่าเป็นทัศนะส่วนใหญ่ของสมาชิกองค์กรชุมชน

ประเด็นอื่นๆ ต่อการพัฒนาตนเองนั้น ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่า สมาชิกขององค์กรชุมชนส่วนใหญ่ จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ดังนั้น สิ่งดังกล่าวจึงน่าจะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงทัศนะด้านการพัฒนาตนเองในระดับหนึ่ง

สำหรับทัศนะต่อผลสำเร็จในการผลักดันกฎหมาย ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยร้อยละ 59 และระดับน้อยร้อยละ 33 เป็นการแสดงทัศนะจากพื้นฐานประสบการณ์ แม้ว่าสมาชิกองค์กรชุมชนส่วนหนึ่งจะเข้าร่วมผลักดันในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะการเข้าร่วมประท้วง ร่วมรณรงค์ ผลักดันนโยบายและผลักดันกฎหมายต่างๆ ต่อภาครัฐ แต่มักไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก

4. ทักษะต่อลักษณะการดำเนินงานขององค์กรชุมชนทั้ง 4 องค์กรชุมชนในเชิงเปรียบเทียบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น ทั้งการวิเคราะห์ค่าร้อยละ(Frequency) ตารางไขว้ (Cross tabulation) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) สามารถพิจารณาในเชิงการเปรียบเทียบระหว่างองค์กรชุมชนทั้ง 4 องค์กรชุมชนได้ว่า

ประการแรก นอกจากประเด็นต่างๆ ที่ได้เปรียบเทียบให้เห็นถึงลักษณะความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันขององค์กรชุมชนทั้ง 4 องค์กรชุมชนแล้ว ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงทัศนะพบว่า มีลักษณะที่แตกต่างกันอีกประการหนึ่งคือ บทบาทขององค์กรชุมชนที่มีต่อการแสดงออกในเชิงการประท้วง การรณรงค์ การผลักดันกฎหมายและนโยบายภาครัฐ

ประการที่สอง องค์กรชุมชนในเชิงวิสาหกิจไม่มีลักษณะการแสดงออกของบทบาทด้านการผลักดันกฎหมาย แต่องค์กรชุมชนด้านสังคมเชิงวัฒนธรรม มีการแสดงออกของบทบาทในเชิงการผลักดัน และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์ ทั้งที่เป็นไปตามนโยบายภาครัฐ และการต่อต้านหรือขัดแย้งกับนโยบายของภาครัฐ

ประการที่สาม มีลักษณะการให้ความสำคัญต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติงานของสมาชิกขององค์กรชุมชนด้านสังคมเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะการร่วมดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน ในขณะที่องค์กรชุมชนด้านวิสาหกิจ มักไม่ให้ความสำคัญการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรมากนัก

5 ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

เมื่อพิจารณาระดับค่าคะแนนเฉลี่ยของการแสดงทัศนะต่อองค์ประกอบในการดำเนินงานขององค์กรชุมชนทั้ง 4 องค์กรชุมชนในจังหวัดสุพรรณบุรีโดยรวม ซึ่งได้แก่

1. ความร่วมมือกับองค์กรเครือข่าย
2. การปฏิบัติตามแผนดำเนินงาน
3. การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงานให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอก
4. การจัดการทรัพยากรขององค์กรชุมชน
5. ภาวะผู้นำองค์กรชุมชน
6. บทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์กรชุมชน
7. ความร่วมมือของสมาชิกองค์กรชุมชน
8. รูปแบบโครงสร้างทางสังคมในการประสานการเชื่อมโยงระหว่างองค์กร
9. การผลักดันกฎหมายและการเข้าถึงแหล่งข่าวสารข้อมูลของสมาชิกองค์กรและการพัฒนาตนเอง

พบว่า ระดับค่าคะแนนเฉลี่ยรวม ทั้ง 9 องค์ประกอบเท่ากับ 3.6431 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.4401 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างมากหรือค่อนข้างสูง

จึงสรุปได้ว่า การดำเนินงานขององค์กรชุมชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลค่อนข้างสูงหรือมีความสามารถในการดำเนินงานในระดับค่อนข้างสูง

6. ตัวชี้วัดการดำเนินงานขององค์กรชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานขององค์กรชุมชนทั้ง 4 องค์กรชุมชน นำไปสู่ตัวชี้วัดองค์ประกอบของความสามารถในการดำเนินงานขององค์กรชุมชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งถือว่า ความสามารถในการดำเนินงานดังกล่าว เป็นความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในชุมชน และความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนภายในชุมชนนั้นๆ จะทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจตามไปด้วย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น พบว่าองค์ประกอบต่างๆที่สามารถนำไปชี้วัดความสามารถในการดำเนินงานหรือความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน ได้แก่

1. กิจกรรมหรือการเคลื่อนไหวของกลุ่ม มีตัวชี้วัด คือ
 - 1) ลักษณะสังคมเชิงวัฒนธรรมทั้งโดยตรงและการผสมผสาน
 2. โครงสร้างและวิธีการดำเนินงาน ได้แก่

- 1) ลักษณะและรูปแบบของโครงสร้างการดำเนินงานภายในองค์กรประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ
 - 1.1) ความไม่เป็นทางการ
 - 1.2) มีการประสานภายในองค์กรเป็นแนวราบ
- 2) การประสานในระดับเครือข่าย ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ
 - 2.1) ลักษณะแนวราบ
 - 2.2) ความไม่เป็นทางการ
3. ความร่วมมือของสมาชิกภายในองค์กรประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ
 - 1) การร่วมมือในการแก้ไขปัญหา
 - 2) การร่วมมือในการปฏิบัติงาน
 - 3) การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - 4) การกระจายข่าวสาร
 - 5) การกระจายทรัพยากร
 - 6) การมีค่านิยมร่วมกัน

ลักษณะข้างต้นขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมที่องค์กรชุมชนนั้นเกี่ยวข้อง

4. วิธีการดำเนินงาน มีตัวชี้วัดคือ รูปแบบคณะกรรมการ
5. รูปแบบกลไกดำเนินงานขององค์กรชุมชน ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ
 - 1) กฎระเบียบเป็นลายลักษณ์อักษร
 - 2) กฎระเบียบตามธรรมเนียมปฏิบัติ
 - 3) แผนการดำเนินงาน
 - 4) การกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน
 - 5) การตรวจสอบการทำงานของสมาชิก
 - 6) การมีส่วนร่วมและความร่วมมือ
6. ลักษณะบุคลิกภาพของผู้นำองค์กรชุมชน ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ
 - 1) ลักษณะความเป็นประชาธิปไตย
7. การประสานเชื่อมโยงระหว่างองค์กรชุมชนและองค์กรอื่นๆ ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ
 - 1) การประสานแบบหลวมๆ
8. รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - 1) ลักษณะสองทาง
9. การเชื่อมโยง
 - 1) องค์กรชุมชนซึ่งเน้นวิสาหกิจ ประกอบด้วยตัวชี้วัดคือ
 - 1.1) การเชื่อมโยงระดับจังหวัด

2) องค์กรชุมชนซึ่งเน้นสังคมเชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ

2.1) การเชื่อมโยงระดับ จังหวัด ภูมิภาค และระดับประเทศ

การเชื่อมโยงระดับต่างๆ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมขององค์กรชุมชนนั้นๆ องค์กรชุมชนที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับ การรณรงค์เผยแพร่และ การเสนอแนะเชิงนโยบาย จะมีระดับการเชื่อมโยงครบทั้งสามระดับ

10. รูปแบบการเชื่อมโยง

1) องค์กรชุมชนซึ่งเน้นวิสาหกิจ ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ

1.1) การเชื่อมโยงเชิงประเพณี

1.2) การเชื่อมโยงเชิงวัฒนธรรม

1.3) การเชื่อมโยงเชิงผลประโยชน์

2) องค์กรชุมชนซึ่งเน้นสังคมเชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ

2.1) การเชื่อมโยงเชิงประเพณี

2.2) การเชื่อมโยงเชิงวัฒนธรรม

2.3) การเชื่อมโยงเชิงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

11. รูปแบบกิจกรรมและการเคลื่อนไหว

1) องค์กรชุมชนซึ่งเน้นวิสาหกิจ ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ

1.1) การร้องขอความช่วยเหลือ

1.2) ความสัมพันธ์เชิงผลประโยชน์

2) องค์กรชุมชนซึ่งเน้นสังคมเชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ

2.1) การประท้วง

2.2) การให้ข้อเสนอแนะ

2.3) การร้องขอความช่วยเหลือ

2.4) การฟ้องร้องตามสิทธิพลเมือง

สำหรับตัวชี้วัด ซึ่งวิเคราะห์ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้ว (จากตารางที่ 4.17 - 4.25) สามารถนำมาจัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัดตามทัศนคติของสมาชิกองค์กรชุมชนดังในตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 ลำดับความสำคัญของมาตรฐานวัดและตัวชี้วัดตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ย

ประเด็นมาตรฐานวัด	ประเด็นตัวชี้วัด	ค่าคะแนนเฉลี่ย	S.D.
1. การจัดการทรัพยากรขององค์กร ชุมชน	1. มีความสอดคล้องต่อเศรษฐกิจสังคม	3.9600	0.19695
	2. มีความสอดคล้องต่อภูมิรัฐศาสตร์	3.9500	0.21904
	3. มีความสอดคล้องวัฒนธรรม	3.9300	0.25643
	4. มีความสอดคล้องต่อชุมชน	3.9200	0.27266
	รวม	3.9400	0.01826
2. ภาวะผู้นำขององค์กรชุมชน	1. ความมีเหตุมีผลและความยืดหยุ่น	4.0100	0.17379
	2. ความสุภาพอ่อนโยน	4.0100	0.17379
	3. ความสุขุมเยือกเย็น	3.9900	0.22451
	4. ความเข้าใจสภาพพื้นที่และปัญหา	3.9800	0.24536
	5. ความรู้และประสบการณ์	3.9600	0.28141
	6. ความสามารถในการตัดสินใจ	3.9500	0.29729
	7. ความมีคุณธรรมมีอุดมการณ์และความเสียสละ	3.9500	0.29729
	8. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.9400	0.31205
	9. ผลสำเร็จของงานที่มาจาก การตัดสินใจ	3.9300	0.32582
	10. ความสามารถในการแก้ไข้ปัญหา	3.9000	0.38925
	11. การเป็นนักประสานเชื่อมโยง	3.7900	0.45605
	12. ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมและการส่งผ่านข้อมูล	3.7900	0.45605
	13. การเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	3.7400	0.48451
รวม	3.9185	0.08905	
3. บทบาทหน้าที่ของผู้นำองค์กร ชุมชน ประกอบด้วยตัวชี้วัด	1. ความรับผิดชอบ	3.9600	0.19695
	2. การจัดทำรายงานการดำเนินงาน	3.9200	0.27266
	3. ความสามารถในการจัดการทุน	3.8700	0.48524
	4. ความสามารถในการระดมทุน	3.8600	0.34874
	5. การกระตุ้นซึ่งกันให้สมาชิกทำงานด้วยความเต็มใจ	3.6600	0.49686
	6. การกระจายข่าวสารข้อมูลแก่สมาชิกองค์กร	3.7700	0.44620
	รวม	3.8400	0.10900
4. ความร่วมมือของสมาชิกองค์กร ชุมชน ประกอบด้วยตัวชี้วัด	1. ความรับผิดชอบทางสังคม	3.8900	0.31447

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

ประเด็นมาตรฐานวัด	ประเด็นตัวชี้วัด	ค่าคะแนนเฉลี่ย	S.D.
	2. การเข้าถึงทรัพยากร	3.8500	0.35887
	3. ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน	3.8200	0.38612
	4. ค่านิยมในความร่วมมือ	3.7300	0.44620
	5. การแบ่งปันความสำเร็จในประสิทธิผลและวัตถุประสงค์ร่วมกัน	3.6900	0.46482
	รวม	3.7960	0.08355
5. รูปแบบโครงสร้างทางสังคมในการประสานการเชื่อมโยงระหว่างองค์กรชุมชน	1. การเชื่อมโยงกิจกรรม เช่น การเกษตร ปศุสัตว์ ธุรกิจการแปรรูป การตลาด การอนุรักษ์ การสวัสดิการ ฯลฯ	3.8100	0.39428
	2. การเชื่อมโยงกับองค์กรระดับองค์กรชุมชน เช่น วัตถุประสงค์ธุรกิจ ฯลฯ	3.7500	0.45782
	รวม	3.7800	0.04243
6. การปฏิบัติตามแผนดำเนินงานขององค์กรชุมชน	1. ผลลัพธ์ที่สนองตอบตรงต่อความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น	3.8500	0.43519
	2. ผลผลิตของกิจกรรม	3.7500	0.45782
	3. วัตถุประสงค์/เป้าหมาย/การใช้ทรัพยากร/ผลผลิต/ทุน/งบประมาณ และการตลาด	3.6700	0.53286
	รวม	3.7567	0.09018
7. ความร่วมมือระหว่างองค์กรชุมชนกับองค์กรเครือข่าย	2. การมีค่านิยมร่วมกัน	3.6700	0.47258
	1. การกระจายทรัพยากร	3.6500	0.47937
	รวม	3.6600	0.01414

ตัวชี้วัดความสามารถในการดำเนินงานข้างต้น เป็นสิ่งที่แสดงถึงศักยภาพขององค์กรชุมชน และเป็นตัวชี้แสดงถึงความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนหรือเรียกว่า องค์กรภาคประชาชน ซึ่งจะเห็นว่า ส่วนหนึ่งของตัวชี้วัด คือองค์ประกอบของทุนทางสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองในองค์กรชุมชนและชุมชน รวมทั้งองค์กรชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งนี้มาเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ตัวชี้วัดด้านอื่นๆ ก็เป็นสิ่งที่มิได้อยู่ภายใต้พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสามารถบูรณาการเข้ากับการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมภายนอกได้เป็นอย่างดี

ตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษานี้ เป็นทัศนะของสมาชิกองค์กรชุมชนหรืออีกสถานภาพหนึ่งคือสมาชิกของชุมชน ดังนั้น จึงเป็นทัศนะที่เกิดจากการมองเห็นปรากฏการณ์บนพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรมและจารีตประเพณีที่มีอยู่เดิม ผสมเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายนอก ทั้งนี้ ตัวชี้วัดดังกล่าวอาจมีความแตกต่างกันตามลักษณะของสังคม วัฒนธรรมและจารีตประเพณี ตลอดจนสภาพภูมิรัฐศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดจากการศึกษาในส่วนนี้ สามารถนำไปชี้วัดความสามารถในการดำเนินงานขององค์กรชุมชน และ/หรือความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนได้ในระดับหนึ่ง

ทั้งนี้ จากตารางที่ 4.26 เมื่อนำค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละตัวชี้วัดมาจัดกระทำ โดยนำประเด็นมาตรฐานวัดมิวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยรวม พบว่ามีลำดับการให้ความสำคัญของตัวชี้วัดดังนี้

อันดับแรกคือ การจัดทรัพยากรขององค์กรชุมชน โดยเรียงลำดับความสำคัญของตัวชี้วัด ได้แก่ ความสอดคล้อง ต่อวัฒนธรรม ความสอดคล้องต่อเศรษฐกิจ ความสอดคล้องต่อภูมิรัฐศาสตร์ ความสอดคล้องต่อชุมชนและการจัดการ ทรัพยากรภายใน โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.9200 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27266

อันดับที่สองคือ ภาวะผู้นำ โดยเรียงลำดับความสำคัญของตัวชี้วัด ได้แก่ ความมีเหตุและผลรวมทั้งความ ยืดหยุ่น และความสุขก่อนโยน ความสุขุมเยือกเย็น ความเข้าใจสภาพพื้นที่และปัญหา ความรู้และประสบการณ์ ความสามารถในการตัดสินใจ ความมีคุณธรรมมีอุดมการณ์และความเสียสละ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผลสำเร็จของงาน ที่มาจากการตัดสินใจ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา การเป็นนักประสานเชื่อมโยง ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมและการ ส่งผ่านข้อมูล และการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.9185 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.08905

อันดับที่สามคือ บทบาทหน้าที่ของผู้นำ โดยเรียงลำดับความสำคัญของตัวชี้วัด ได้แก่ ความรับผิดชอบ การ จัดทำรายงานการดำเนินงาน ความสามารถในการจัดการทุน ความสามารถในการระดมทุน การกระตุ้นผู้นำให้สมาชิก ทำงานด้วยความเต็มใจ และการกระจายข่าวสารข้อมูลแก่สมาชิกองค์กร โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.8400 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.10900

อันดับที่สี่คือ ความร่วมมือของสมาชิกองค์กรชุมชนโดยเรียงลำดับความสำคัญของตัวชี้วัด ได้แก่ ความ รับผิดชอบทางสังคม การเข้าถึงทรัพยากร ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ค่านิยมในความร่วมมือ การแบ่งปันความสำเร็จใน ประสิทธิภาพและวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.7960 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.08355

อันดับที่ห้า รูปแบบโครงสร้างทางสังคมในการประสานการเชื่อมโยงระหว่างองค์กรชุมชนโดยเรียงลำดับ ความสำคัญของตัวชี้วัด ได้แก่ การเชื่อมโยงกิจกรรม เช่น การเกษตร ปศุสัตว์ ธุรกิจการแปรรูป การตลาด การอนุรักษ์ การ สวัสดิการ ฯลฯ การเชื่อมโยงกับองค์กรระดับองค์กรชุมชน เช่น วัด องค์กรธุรกิจ ฯลฯ โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.7800 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.04243

อันดับที่หก การปฏิบัติงานตามแผนดำเนินงานขององค์กรชุมชนโดยเรียงลำดับความสำคัญของตัวชี้วัดได้แก่ ผลลัพธ์ที่สนองตอบตรงต่อความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ผลผลิตของกิจกรรม วัตถุประสงค์/เป้าหมาย/การใช้ ทรัพยากร/ผล ผลิต/ทุน/งบประมาณ และการตลาด ผลผลิตของกิจกรรม โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.7567 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.09018

อันดับที่เจ็ด ความร่วมมือระหว่างองค์กรชุมชนกับองค์กรเครือข่ายโดยเรียงลำดับความสำคัญของตัวชี้วัด ได้แก่ การมีค่านิยมร่วมกันและการกระจายทรัพยากร โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.6600 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.01414